

FÁK ÜLTETÉSE ÉS GONDOZÁSA SZÁNTÓFÖLDÖN (SZÁNTÓFÖLDI AGROERDÉSZET)

HOGYAN ÜLTESSÜNK FÁKAT HELYESEN – MIKOR, HOGYAN ÉS MIT TEGYÜNK?

A BEVÁLT GYAKORLAT CÉLJA

A gyakorlatra alapozva azt várjuk, hogy a mesterséges felújítás (faültetés) során nagyobb arányban maradnak életben a csemeték, mivel optimális feltételeket biztosítunk számukra a termőhelyen való hosszútávú növekedésre, a legjobb törzs- és koronanövekedés elérésére (a fatermés vagy gyümölcsstermesztés érdekében).

A GYAKORLAT LÉNYEGE

1. A facsemeték ültetés előtti kezelése.
Emeljük ki a földlabdát a konténerből vagy szövetszákból. Ellenőrizzük, a gallyak sérüléseit. Vágjuk le a sérült gallyakat. Vágjuk vissza az oldalágakat 1/3 hosszúsággal. A felfelé álló csúcshajtást csak ritkán vágjuk vissza.
2. Talaj és termesztközeg.
A csemetéket nem szabad tiszta kertészeti termesztközegbe (szubsztrátumba) ültetni. A legjobb, ha a termesztközeg az eredeti talajjal keverjük. Rossz minőségű talaj esetén ajánlott az eredeti talaj legalább felét lecserélni.
3. Faültetés.
Keressük meg a fa ültetési gödrének közepét. Az ültetési gödör legyen kb. 10–15 cm-rel szélesebb, mint a csemete földlabdája. A mélysége a földlabdával azonos legyen. Töltsünk szubsztrátummal kevert talajt vagy laza talajt a gödör aljára. A csemetét ugyanolyan mélységre ültessük, ahogy eddig is fejlődött. Az ültetési gödör visszatöltése során megfelelően tömörítsük a talajt, hogy ne maradjanak légzárványok.
4. A törzset fehérre meszeljük vagy jutaszalaggal (zsákszalaggal) borítjuk.
5. A fák karózása.
Nagyobb fák esetén gyakran három fakaróból álló támrendszert használunk, melyet a felső részén kötőelemekkel kapcsolunk egymáshoz. De két karóból álló rendszert is használhatunk. A karókat a csemete földlabdáján kívül szúrjuk le. A facsemetét stabilan és egyenesen rögzítsük. Kisebb csemetéket egyetlen karóhoz rögzítünk. Verjük le a karót függőlegesen vagy ferde állásban. Ahol a karó a fatörzshöz ér, tekerjük be a törzset jutaszalaggal.

A kiültetett fák állatok elleni védelme; cseresznyefák metszése

6. Nagyobb fák számára készítsünk „öntözőteknőt”.

7. Fiatal fák védelme.

A fákat más növények versengése és az állatok támadása veszélyezteti. A vad- vagy haszonállat rágása ellen rögzítsünk műanyag védőburkolatot a csemete köré. Az agresszív vegetáció ellen szelektív mulcsozás ajánlott. Végezetül öntözzünk bőségesen.

8. Az ültetés után a legfőbb feladat a megfelelő vízellátás biztosítása.

Ellenőrizzük, hogy a fák törzsének rögzítése nem lazult-e ki vagy szorult meg túlságosan. Évente legalább egyszer járjuk körbe a növényeket.

SZERSZÁMOK ÉS GÉPEK

Anyagok:

Földlabdás facsemete (pl. Ø12-14, magasság 450 cm, vagy 120 cm magas egyedek), 3 karó vagy statikus rögzítőelem, 1 felezett rúd a kötőelemek készítéséhez (vagy 2 m hosszú 5 x 5 cm-es tölgyfaoszlop), 2,5 m rögzítőheveder, rágás elleni műanyag védőburkolat, Aversol spray, jutaszalag

Szerszámok:

Ásó (esetleg csákány, lapát), kalapács, fűrész, metszőolló, 80–100 mm-es szögek, kb. 30–40 mm-es nagyfejű szögek (karton), zsinag, öntözőkanna vagy más víztartály (faegyedenként legalább 15–20 liter víz szükséges).

Gödörfúró használata – nagyobb fák ültetéséhez

IDŐSZAK ÉS GYAKORISÁG

Faültetésre a legjobb a késő ősz vagy a téli időszak (csak abban az esetben, ha nem fagyott a talaj), illetve a kora tavasz. Az ültetés leggyakoribb ideje október és április között van (szabadgyökerű csemeték: októbertől márciusig, földlabdás csemeték októbertől májusig, konténeres csemeték: októbertől nyárig). Ajánlott, hogy a fák koronája csak az ültetés után kerüljön kialakításra, így egy alapozó ágnyesést végzünk. Ez alapozza meg a helyben szokásos vagy funkcionálisan megfelelő koronaforma kialakítását. Időközönként további alakító metszések/nyesések végezhetőek (attól függően, hogy erdei vagy gyümölcsfáról beszélünk). Az erdei fajok egyenes, ágtiszta törzsének kialakításához rendkívül fontos, hogy az alsó ágakat minden évben rendszeresen eltávolítsuk.

GAZDASÁGI ADATOK

A telepítés költségét erősen befolyásolják a termőhelyi viszonyok, a faj és az ültetési anyag típusa.

Az ár nagyban függ az ültetési anyag korától és méretétől, attól, hogy szabadgyökerű vagy földlabdás, illetve hogy erdei vagy gyümölcsfát ültetünk-e. Általában minél idősebb és nagyobb méretű a facsemete, annál drágább, a gyümölcsfák ára magasabb, és a földlabdás csemeték drágábbak, mint a szabadgyökerűek. A csemete ára néhány eurótól (szabadgyökerű, fiatal, erdei faj) akár több mint 50 euróig is terjedhet (2 m magas, jól fejlett, 3–5 éves gyümölcsfa, pl. szelídgesztenye). Az ültetés költsége általában alacsonyabb, mint a vadkár elleni védelemé (karók és hálók), az öntözése (amennyiben szükséges) és a gyommentesítése (kaszálás, mulcsozás).

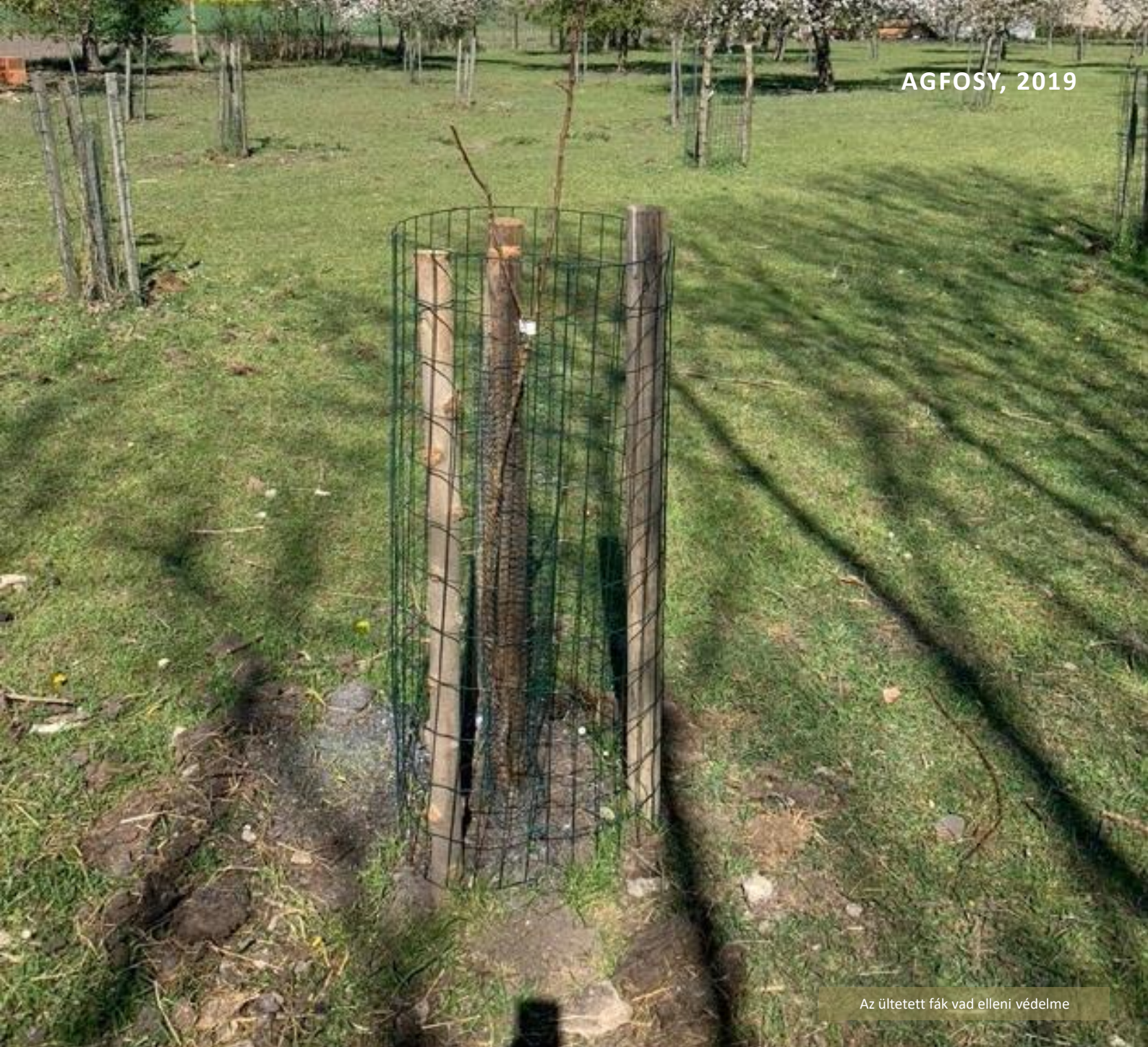
GYAKORLATI PÉLDA

2018-ban egy kb. 2,5 ha területű agroerdészeti parcellát hoztak létre egy szántóterületen a cseh Úholičky-ban. A parcella a gazdálkodó, Jan Miller, és a Cseh Élettudományi Egyetem együttműködésével került kialakításra. A gazdálkodó egy gyenge minőségű szántóterületet választott. A kísérleti terület létesítésének célja, hogy megvizsgálja a fás sávok köztesművelés (lineáris faültetések) szántóföldi alkalmazási lehetőségét, és értékelje annak hatását a terméshozamra (a mezőgazdasági terméshozamra és a fatermesre) és az egyéb tényezőkre (vízviszatarítás, talajtermékenység növekedése, biodiverzitás-védelem, stb.). Az ültetett fajok: rezgő nyár, szürke nyár, barkócaberkenye, madárcseresznye, kocsánytalan tölgy. A sorokba feketediót is vetettek. A gyorsan növény nyár- és fűsorok telepítése dugványokkal történt. A sortávolság 25,5 m, a fák tőtávolsága 3–5 m. A csemeték megmaradási aránya az első évben kb. 70% volt a nyári aszály miatt. A következő évben a kiszáradt csemetéket pótolták. A faültetések teljes költsége az első két évre vonatkozóan kb. 5000 euró.

Fás sávok köztesművelésű agroerdészeti rendszer a cseh Úholičky területén – fiatal vadcsereesznye és rezgő nyár az első év tavaszán és nyarán

Az ültetett fák vad elleni védelme

Daniel Preininger, Bohdan Lojka
Cseh Élettudományi Egyetem, Prága
danpr88@gmail.com | lojka@ftz.czu.cz

Antonín Martiník
Mendel EgyetemBrno
martinik@mendelu.cz

agroforestrysystems.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

